

Martin Hořák

Podíl Jana Antonína Quitainera na plastické výzdobě Strahovského kláštera

Posudek

Diplomová práce Martina Hořáka je věnována působení významného sochaře pražského pozdního baroka ve službách Strahovského kláštera. Volba tématu dovolila kandidátovi rozvinout kombinaci různých badatelských metod: historického, kulturně historického, slohově kritického i formálně analytického zpracování tématu. Práce je dobře rozvržená a přesvědčivě dochází ke klíčovým konstatováním a poznatkům. Výraznou její kvalitou je i velmi kultivovaná literární stránka, bohatý jazyk, schopný přesných formulací a zároveň čtivé formy. Proto je četba této práce nepochybně zážitkem.

Rozvržení práce do tří kapitol charakterizuje nejdříve umělce a genezi jeho tvorby (tedy Jana Antonína Quitainera), objednavatele a jeho osudy v době Quitainerova působení (Strahovský klášter v době opatů Hermanna a Kaspara) a posléze analýzu a charakteristiku děl, která sochař pro objednavatele vytvořil.

V první kapitole zasazuje umění Jana Antonína Quitainera do širších souvislostí jak rodové tradice a školení u otce, tak pražské sochařské tradice, tak aktuální tvorby. Již v charakteristice díla staršího Quitainera vykazuje diplomant jednak rozsáhlé znalosti ale i schopnost samostatné kritické práce. Zajímavě ukazuje relativně konzervativní názorové východisko tvorby Ondřeje Filipa Quitainera i jeho zrání a proměny vlivem působení velkých umělců pražského centra. Konstatování vlivu Matyáše Bernarda Brauna na příkladu sousoší Kalvárie v dolních Břežanech považují za problematické, především proto, že uvedené dílo zdaleka není jednoznačně sochaři doloženo. Novým postřehem je konstatování určitého působení Braunova stylu na příkladu Kalvárie z Dolních Břežan. Ve skupině soch na bočních oltářích v chrámu sv. Tomáše (sekundární umístění) je správně konstatována odlišnost soch oltáře Všech svatých oproti ostatním. Naskytá se ovšem otázka zda i obě sochy z tohoto oltáře jsou dílem jedné ruky, o čemž by se dalo pochybovat. Vančurovo připsání sochy sv. Rocha Janu Jiřímu Bendlovi je velmi pravděpodobné, naproti tomu socha sv. Šebestiána Bendlova zřejmě není. V souvislosti s touto skupinou soch bych se chtěl kandidáta dotázat, zda považuje za Quitainerovo dílo dřevořezbou sv. Jana Nepomuckého (Národní galerie, P 6530) ve smyslu připsání

Oldřicha Jakuba Blažička, a dále jak vidí problém vlivu Ferdinanda Maxmiliána Brokofa na Ondřeje Filipa Quitainera ?

Tyto otázky jsou důležité i proto, že – jak kandidát přesně ukazuje – navazuje Jan Antonín Quitainer na tvorbu svého otce, jak po umělecké strance, tak ostatně i ve vztahu k objednavatelům. V následujícím stručném, přehledu tvorby mladšího Quitainera podává kolega Hořák dobře vyváženou charakteristiku umělcova díla a jeho proměn od velké objemovosti ještě vrcholně barokního ražení k malebnému pozdně baroknímu projevu, který v nejzajímavějším dílech má zřejmý nádech dobového neomanýrismu, a posléze k postupnému příklonu ke klasicizující stylizaci. Ve všech těchto polohách je pro autentická Quitainerova díla charakteristické naprosto bezpečně zvládnutá, velkorysá objemová skladba figury. Plasticita (a to i u děl, která jsou komponována pouze pro reliéfní působení) je výrazným rysem Quitainerova projevu. Ve stručném přehledu sochařova díla vychází od archivně doložených děl a posléze se věnuje i dle jeho mínění nejcharakterističtějším dílům připsaným na základě stylové analýzy. Z děl, která jsou uváděna považují za zřejmě neoprávněné dvě atribuce Václava Vančury, především sochy sv. Terezie a sv. Jana od Kříže na hlavním oltáři karmelitského kostela P. Marie Vítězné. Dodatečnost těchto soch a jejich vznik až někdy v 70. letech 18. století doložil i nedávný restaurátorský průzkum, který konstatoval absenci barokních barevných vrstev na těchto řezbách. Zcela jednoznačně se zde lze přiklonit ke staršímu Blažičkovi připsání Petru Prachnerovi. Pochyby o Quitainerově autorství mám i v případě kazatelny v kostele sv. Salvátora v Klementinu, proti mluví jak výrazně nižší kvalita řezbářského provedení, takl zřejmá schematičnost tělesné stavby postav. Z děl, která jsou Quitainerovi přisuzována, považují za problematickou Vančurovu atribuci soch sv. Matouše a sv. Lukáše z oltáře sv. Vincence Ferrerského. Obě světecké postavy v hlavní etáži, ale i andělské figury v nástavci charakterizuje křehčí tělesná skladba a nápadně štíhlejší kánon než Quitainerovy figury. Rovněž budování reliéfu povrchu řezeb je členitější a jakoby roztříštěnější oproti Quitainerovým pracím.

Za plně oprávněnou a dobře argumentovanou považují pochybu o dřívve předpokládaném působení sochaře v Dolních Frankách na základě tří kresebných návrhů dekorativních saní ze zámku Kleinheubach. Kandidát právem upozornil na to, že již od roku 1712 měl kníže Löwenstein-Wertheim inkolát v českých a že zde opakovaně pobýval. Návrhy mohl nechat vypracovat dobře v Praze. Vyjma těchto kreseb známe již jen jedinou další od Jana Antonína Quitainera, návrh pro hlavní

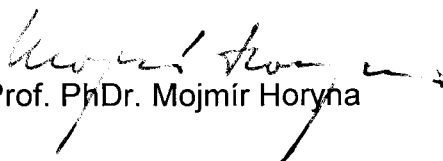
oltář na Svaté hoře u Příbrami. Všechny dokazují jeho kreslířské mistrovství a pohotovost, že dobře zvládal hybnou a malebnou rokokovou ornamentiku, pro což svědčí ostatně i jeho dekorátérské práce, kupř. velké svícny původně z břevnovského klášterního kostela, dnes umístěné problematicky v kapitulní síni tamtéž.

Velmi dobře na základě práce s prameny jsou zpracovány jak osudy Strahovského kláštera ve druhé a na počátku třetí čtvrti 18. století, včetně krátkých ale výstižných charakteristik obou tehdejších opatů. Ekonomické poměry kláštera v době Quitainerova působení i vysledování sochařových příjmů je pak historickým podkladem pro uměleckohistorické zpracování celé skupiny kamenosochařských a řezbářských děl. I to je zpracováno zcela přesvědčivě. Souvislý text obsahující analýzu a hodnocení prací pak doplňuje dokumentační katalog, obsahující základní technické údaje, dataci a odkaz na prameny a literaturu.

Z uvedeného je naprosto zřejmé, že předložená práce kolegy Martina Hořáka je samostatným a vysoce kvalitním badatelským výkonem. Text i vzorně provedená dokumentace včetně obrazové přílohy nepochybně výrazně přesahuje nároky kladené na diplomovou práci. Proto předloženou diplomovou práci Martina Hořáka

doporučuji k obhajobě.

Praha, 11. září 2008

Prof. PhDr. Mojmir Horyna